

MTK-Etelä-Savo
MTK-Kaakkois-Suomi
Maaherrankatu 34 B 14
50100 MIKKELI

31.8.2016

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta.

MTK-Etelä-Savo ja MTK-Kaakkois-Suomi tuovat esille seuraavia seikkoja liittyen maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseen.

Kuten lausunnolla olevan lain yleisperusteluissa todetaan, pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa tavoitellaan rakentamismahdollisuuksien helpottamista uudistamalla maankäyttö- ja rakennuslakia. Tämä on laajasti tulkittu niin, että hallituksen tavoitteena on aidosti lisätä paikallista päätösvaltaa maankäytön ja rakentamisen osalta sekä konkreettisesti lisätä haja-asutusalueiden elinvoimaa poistamalla rakentamisen ja maankäytön esteitä.

Jotta hallitusohjelman tavoitteet täyttyisivät, tarkoittaa se lainsäädännön sisällön muutoksia, ei pelkästään olemassa olevien prosessien keventämistä. Nyt lausunnolla oleva lakiluonnos keskittyy monilta osin vain jälkimmäiseen ja aitoa tahtoa rakentamisen ja maankäytön rajoitusten poistamiseen ei lakimuutoksesta ole löydettävissä.

Lain muutosesitystä leimaa voimakas keskittämisen tahtotila ja asumisen sekä yrittämisen vapauden rajoittamisen kulttuurin jatkaminen, jopa vahvistaminen. Hyvänä esimerkkinä tästä toimii mm. luonnoksen sivulla 19 esiin tuotu ympäristöministeriön selvitys, jonka mukaan vähittäiskaupan suuryksikön kokorajalla on sitä suurempi vaikutus lähipalveluverkon harvenemiseen ja palvelujen saavutettavuuden heikentymiseen mitä korkeampi kokoraja on. Tästä huolimatta lakimuutoksessa esitetään vähittäiskaupan suuryksiköiden kokorajan tuplaamista. Jo kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen on aiheuttanut ongelmia pienemmille kaupan alan toimijoille ja tämä esitys entisestään pahentaa sitä.

Edelleen sivulla 24 todetaan, että asumisen sijoittuminen irralleen muusta yhdyskuntarakenteesta voi sisältää kielteisiä ympäristövaikutuksia. Ja sivulla 25, että ehdotetut muutokset johtaisivat siihen, että kaavojen kehittävä ja edistävä rooli painottuisivat kaavojen säilyttävän ja suojelevan roolin sijaan. Myös täydennysrakentaminen jätetään luonnoksessa pelkästään olemassa olevien tiiviiden yhdyskuntarakenteiden mahdollisuudeksi. Tämä kuvataan suorastaan runollisesti lauseessa ”Täydennysrakentamisen kautta saavutettava asuntotyyppien vaihtelevuus ja rakennuskannan ajallinen kerroksellisuus tasapainottavat sosiaalista rakennetta”.

Maaseutu ja haja-asutus, jos mikä on vaihtelevaa ja kerroksellista ja sisältää laajasti erilaisia sosiaalisia rakenteita, joita voidaan maankäyttö- ja rakennuslakia kehittämällä tasapainottaa siten, että myös taajamamerkkien ulkopuolella asuvat ihmiset voivat kokea olevansa yhdenvertaisia kansalaisia muun

Suomen kanssa. Hallitusohjelman kirjaukset rakentamismahdollisuuksien lisäämisestä haja-asutusalueilla ja mm. suunnittelutarveratkaisujen lieventämisestä eivät sisällä tulkinnanvaraa, vaan lainvalmistelijan on otettava ne annettuina tekijöinä. Ympäristöministeriön ei tule omilla tulkinnoillaan vesittää niitä.

Eräs keskeinen maaseudun elinvoiman edistäjä on rantarakentaminen. Nykyinen erottelu loma-asutuksen ja muun asutuksen välillä on vanhentunut. Yhteiskunnassa puhutaan laajalti joustavasta työelämästä ja työn tekemisen muotojen muuttumisesta, jotka ovat jo käytännössä toteutuneita tosiasioita. Tämä tarkoittaa myös perinteisen asumisen määrittelyn muuttumista. Nykyisenkaltainen kaavoitusjärjestelmä perustuu kuitenkin edelleen 80-lukulaiseen ajatusmalliin, jossa kansalaisen elämä jakautuisi tarkkarajaisesti työhön ja vapaa-aikaan. Tässä vanhentuneessa käsityksessä myös kansalaisen vapaata fyysistä sijoittumista käsitellään kaavoituksellisin välinein jakamalla asumismuodot vakituiseen ja vapaa-ajan asumiseen. Tällä kohtaa maankäyttö- ja rakennuslakia tulee muuttaa siten, että rakentamisen ohjaamisesta voidaan päättää kuntatasolla niin, että se palvelee kansalaisia heidän lähtökohdistaan ja kuntien etujen mukaisesti.

Suomessa vallitsee varsin suuri yksimielisyys siitä, että koko maa on pidettävä asuttuna ja elinvoimaisena. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että myös maaseudulla on oltava elämisen, asumisen ja yrittämisen mahdollisuuksia. Tässä keskeisenä tekijänä on maankäytön ja rakentamisen salliminen asukkaiden ja elinkeinojen tarpeiden pohjalta. Kaavoituksen tulee tältä osin mitä suurimmassa määrin olla kehittävä ja edistävä.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa on mahdollisuus nykyisen lain sisältämien vakavien puutteiden ja koko maan kehitystä jarruttavien vikojen korjaamiseen. Keskeistä tässä on, kuten hallituksen toteuttamassa maakuntahallinnon uudistuksessaakin, vallan siirtäminen lähemmäs kansalaisia. Tämä tarkoittaa ylhäältä päin tulevan valtion ohjauksen ja valvonnan merkittävää vähentämistä ja päätöksentekovallan siirtämistä paikallistasolle. Maankäytössä ja rakentamisessa tämä tarkoittaa kuntatason päätösvalan lisäämistä, ilman valtion veto- tai valitusoikeutta.

Mikkelissä ja Lappeenrannassa 31.8.2016

VESA KALLIO
Vesa Kallio
Toiminnanjohtaja
MTK-Etelä-Savo
MTK-Kaakkois-Suomi